

Rapport

Verenigingsmonitor Capelle aan den IJssel 2023

Verenigingsmonitor Capelle aan den IJssel 2023

In opdracht van Sportief Capelle

Mulier Instituut

Amilia Aarnink

Angelina Gómez Berns

Janine van Kalmthout

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, Januari 2024

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Capelle aan den IJssel 2023

1 Inleiding	5
1.1 De vitaliteitsindex	5
1.2 Dataverzameling	5
2 Organisatiekracht	7
2.1 Organisatiekracht verenigingen	7
2.2 Accommodatie	9
2.3 Beleid	10
2.4 Financiën	14
2.5 Leden	16
2.6 Kader	18
3 Maatschappelijke oriëntatie	21
3.1 Maatschappelijke oriëntatie verenigingen	21
3.2 Samenwerking	23
3.3 Aanbod	26
3.4 Maatschappelijke betrokkenheid	27
4 Vitaliteit	30
5 Sportakkoord	33
5.1 Vaardig in bewegen	33
5.2 Positieve sportcultuur	34
5.3 Duurzaamheid	35
6 Conclusies en aanbevelingen	37
6.1 Organisatiekracht	37
6.2 Maatschappelijke oriëntatie	37
6.3 Vitaliteit	38
6.4 Sportakkoord	38
6.5 Aanbevelingen	39
Bijlage 1 – Methodiek	42
Bijlage 2 – Responsoverzicht	44

Inleiding

Met deze verenigingsmonitor brengen we de vitaliteit van sportverenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel in kaart. Zo kan de gemeente op de lange termijn een duurzaam beleid voor sportverenigingen voeren. Daarnaast bespreken we in hoeverre sportverenigingen bijdragen aan een pedagogisch sportklimaat, aan een positieve sportcultuur en aan duurzaamheid.

De verenigingsmonitor geeft inzicht in het functioneren van sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen in de toekomst. De resultaten van dit onderzoek vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de sportverenigingen in Capelle aan den IJssel kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen. Waar dat kan, vergelijken we de resultaten met de verenigingsmonitor van 2021.¹

1.1 De vitaliteitsindex

Voor deze verenigingsmonitor hebben we aansluiting gezocht bij de vitaliteitsindex van de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. Hierbij is aandacht voor de kernthema's: ledenbestand, ervaren problemen, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze thema's bepalen mede de vitaliteit van sportverenigingen.

Daarbij is het basismodel vitale sportclubs het uitgangspunt.² De vitaliteit bepalen we op basis van de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen. In bijlage 1 leest u hier meer over.

1.2 Dataverzameling

De gemeente Capelle aan den IJssel heeft in samenwerking met het Mulier Instituut 46 sportverenigingen uitgenodigd om een vragenlijst in te vullen. Deze vragenlijst was in de vorm van een webenquête. Twintig sportverenigingen hebben tussen 28 juni en 8 september 2023 de vragenlijst volledig ingevuld. Dat is een nettorespons van 43 procent.

Op basis van de grootte van verenigingen (aantal leden) en het type sport (binnen/buiten) vormt de responsgroep een redelijke afspiegeling van alle sportverenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel. De volledige responsanalyse staat in bijlage 2.

In 2021 hebben we eenzelfde onderzoek uitgevoerd in Capelle aan den IJssel. Twaalf verenigingen hebben zowel de vragenlijst in 2021 als die in 2023 ingevuld. In 2023 hebben

¹ De Kwaasteniet, R., Van Kalmthout, J., & Schots, M. (2021). *Verenigingsmonitor Capelle aan den IJssel 2021*. Mulier Instituut.

² Lucassen, J., & Van Kalmthout, J. (2015). *Vitale clubs voor sport en samenleving*. Mulier Instituut.

acht verenigingen de vragenlijst ingevuld die dat in 2021 niet deden (40% van de responsgroep).

Ondanks dat beide responsgroepen vergelijkbaar zijn naar type sport (binnen-/buitensport), zijn de resultaten uit beide jaren niet direct vergelijkbaar en kun je niet zomaar spreken van een ontwikkeling in vitaliteit. De eventuele verschillen tussen de jaren komen deels door de aanwezigheid van een aantal 'nieuwe' verenigingen in het onderzoek. Zo hebben we in 2023 ook scoutingverenigingen uitgenodigd voor de verenigingsmonitor. Dat was in 2021 niet het geval.

Leeswijzer

Op de volgende pagina's presenteren we de resultaten op organisatiekracht (hoofdstuk 2), maatschappelijke oriëntatie (hoofdstuk 3) en vitaliteit (hoofdstuk 4). Daarna gaan we in op de thema's pedagogisch sportklimaat, positieve sportcultuur en duurzaamheid (hoofdstuk 5).

Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In dit hoofdstuk bespreken we de organisatiekracht van de verenigingen in Capelle aan den IJssel. We lichten ook de scores per criterium van de organisatiekracht toe.

Deze index bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën en beleid. De score per criterium wordt ingedeeld in onvoldoende, matig, voldoende of goed. De scores op alle criteria bepalen samen de organisatiekracht van de vereniging.

2.1 Organisatiekracht verenigingen

Helft verenigingen is organisatiekrachtig

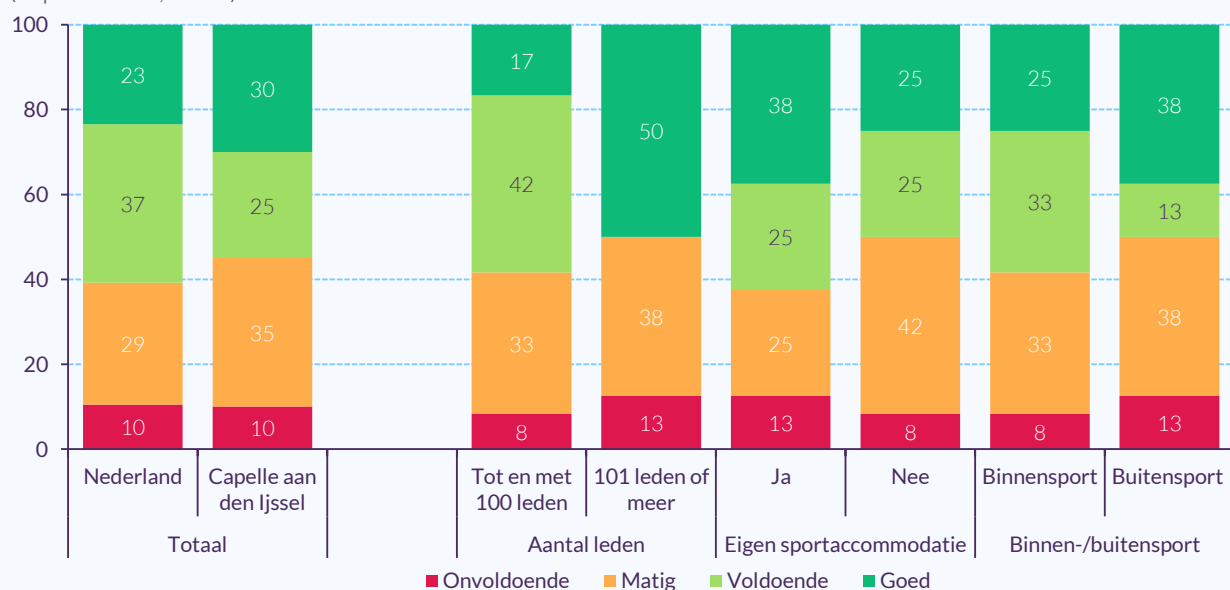
Elf van de twintig verenigingen in Capelle aan den IJssel scoren 'voldoende' tot 'goed' op de index organisatiekracht (55%, [figuur 2.1](#)). Deze verenigingen zijn in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. Gemeente Capelle aan den IJssel scoort hiermee lager dan het landelijke gemiddelde: in Nederland scoort 60 procent van de verenigingen voldoende tot goed.

Twee sportverenigingen scoren onvoldoende op organisatiekracht. Opvallend is dat van de grote verenigingen geen enkele vereniging voldoende scoort. De helft van de grote verenigingen scoort goed.

Figuur 2.1

Organisatiekracht sportverenigingen in gemeente Capelle aan den IJssel in 2023

(in procenten, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

De organisatiekracht is in vergelijking met 2021 iets afgenomen. Toen scoorde 69 procent van de verenigingen voldoende tot goed³ (in 2023 55%). Bij vijf van de twaalf verenigingen die zowel in 2021 als in 2023 deelnamen, is de organisatiekracht afgenomen. Bij zes verenigingen is deze gelijk gebleven.

Financiën en kader zijn grootste aandachtspunten

Op het gebied van organisatiekracht scoren verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel het hoogst op het criterium leden ([figuur 2.1](#)). Achttien verenigingen (90%) scoren voldoende tot goed op dit criterium. Dit is hoger dan landelijk, waar 81 procent van de verenigingen voldoende tot goed scoort.

De verenigingen in Capelle aan den IJssel scoren het vaakst onvoldoende op het criterium financiën. Negen verenigingen scoren matig tot onvoldoende op dit criterium, waarvan zeven onvoldoende scoren. Dit aandeel is groter dan landelijk (39%). In Capelle aan den IJssel scoren binnensportverenigingen vaker onvoldoende en matig dan buitensportverenigingen.

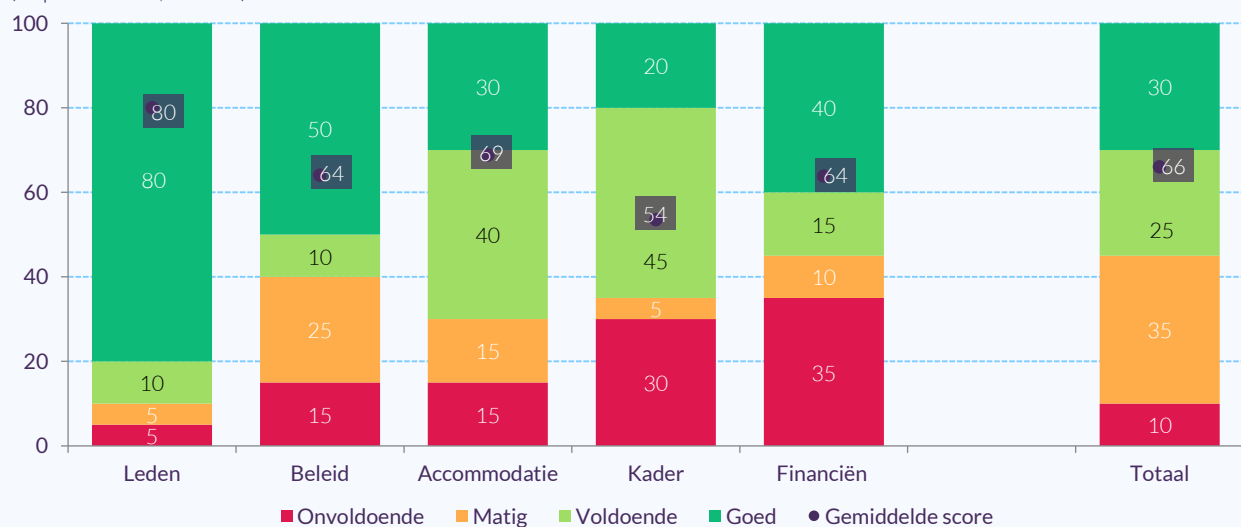
Naast financiën is kader een aandachtspunt. Zeven verenigingen scoren matig tot onvoldoende op het criterium kader, waarvan zes onvoldoende scoren. Sportverenigingen in Capelle aan den IJssel scoren hoger dan landelijk: landelijk scoort 54 procent voldoende of goed op het criterium kader (Capelle aan den IJssel: 65%).

De grote verenigingen en de buitensportverenigingen in Capelle aan den IJssel scoren vaker matig of onvoldoende dan de kleine verenigingen en de binnensportverenigingen.

Figuur 2.2

Verdeling scores sportverenigingen Capelle aan den IJssel op criteria van organisatiekracht

(in procenten, n = 20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

³ De Kwaasteniet, R., Van Kalmthout, J., & Schots, M. (2021). *Verenigingsmonitor Capelle aan den IJssel* 2021. Mulier Instituut.

Beleid is vooruitgegaan, financiën en kader achteruit

In vergelijking met 2021 zijn de sportverenigingen in Capelle aan den IJssel verbeterd op het criterium beleid. Dat was in 2021 het grootste aandachtspunt. Op de criteria leden en accommodaties zijn de scores vergelijkbaar. Op de criteria financiën en kader scoren meer verenigingen onvoldoende in 2023.

2.2 Accommodatie

Een kwart van de sportverenigingen (vijf van de twintig) in de gemeente Capelle aan den IJssel beschikt over een eigen sportaccommodatie of -complex en kantine. Drie verenigingen hebben alleen een eigen sportaccommodatie en twee hebben alleen een kantine. Tien verenigingen beschikken niet over een eigen sportaccommodatie of -complex of een eigen kantine.

Meerderheid verenigingen is tevreden over de accommodatie

Meer dan de helft van de verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel is tevreden over de accommodatie waar zij gebruik van maken ([figuur 2.3](#)). Binnensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie zijn vaker tevreden dan buitensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

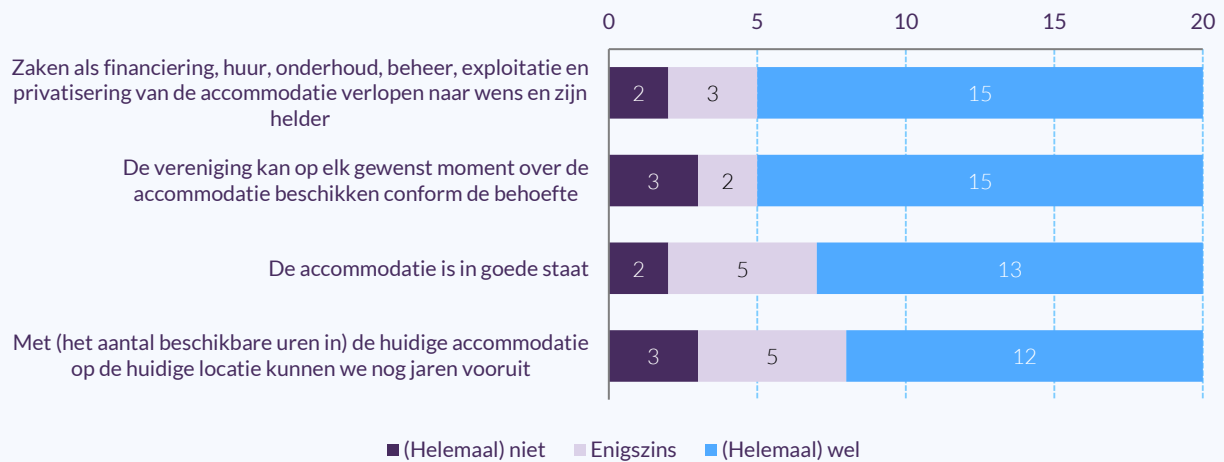
De verenigingen zijn het meest tevreden met de manier waarop zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering verlopen. Vijftien van de twintig verenigingen geven aan dat dit (helemaal) naar wens en helder is. Dit is vergelijkbaar met landelijk (72%). Daarnaast kunnen vijftien van de twintig verenigingen op elk gewenst moment over de accommodatie beschikken, conform de behoefte. Dit is hoger dan landelijk (65%).

Dertien verenigingen vinden dat de accommodatie in goede staat is. Twaalf verenigingen zijn tevreden met (het aantal beschikbare uren in) de huidige accommodatie op de huidige locatie voor de komende jaren. Landelijk zijn verenigingen iets vaker tevreden over de staat van de accommodatie en de beschikbaarheid op lange termijn (respectievelijk 76% en 79%).

Figuur 2.3

Stellingen over onderhoud en staat accommodatie, volgens sportverenigingen in Capelle aan den IJssel

(in aantallen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

2.3 Beleid

Merendeel van de verenigingen werkt planmatig

Het merendeel van de verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel (twaalf van de twintig) heeft in de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens of plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging (niet in figuur). Dit is hoger dan landelijk en dan in 2021 in Capelle aan den IJssel.

Werving en behoud van vrijwilligers en leden belangrijkste thema's

Voor verenigingen die met beleidsplannen werken, zijn werving en behoud van vrijwilligers en leden de belangrijkste thema's (figuur 2.4). Negen verenigingen hadden plannen voor werving en behoud van vrijwilligers en acht verenigingen voor werving en behoud van leden.

Daarnaast zijn de thema's communicatie/PR/publiciteit en sfeer/cultuur op en van de vereniging belangrijk geweest voor respectievelijk zeven en zes verenigingen.

Sportmedische zaken, realisatie van een nieuwe of eigen accommodatie en het realiseren van (top)sportambities zijn helemaal niet in de beleidsplannen opgenomen in de afgelopen vier jaar.

Figuur 2.4

Onderwerpen beleidsplannen van sportverenigingen in Capelle aan den IJssel afgelopen vier jaar*

(in aantallen, n=12, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

* Basis is verenigingen die de afgelopen vier jaar plannen op papier hebben gezet.

Ledenwerving en -behoud belangrijkste speerpunt

De verenigingen hebben hun drie belangrijkste speerpunten voor het komende jaar aangegeven. De meerderheid (veertien van de twintig) ziet werving en behoud van leden als een belangrijk thema ([figuur 2.5](#)). Kleine verenigingen noemen dit vaker. Het werven en behouden van vrijwilligers heeft bij zeven van de twintig verenigingen komend jaar de aandacht. Dit zijn vaker buitensportverenigingen (zes van de zeven) dan binnensportverenigingen (één van de zeven).

Verder lopen de speerpunten van de verenigingen uiteen (zie [figuur 2.5](#)). Opvallend daarbij is dat publiciteit, PR en communicatie voor drie kleine verenigingen een speerpunt is. Dat heeft mogelijk te maken met de wens om te groeien in het aantal leden.

Figuur 2.5

Speerpunten van sportverenigingen in Capelle aan den IJssel voor komend jaar

(in aantallen, n=20, max. drie antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Meeste zorgen over kader

We hebben verenigingen gevraagd of zij problemen ervaren op verschillende onderwerpen ([figuur 2.6](#)). Bijna alle verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel geven aan één of meer problemen te ervaren (achttien van de twintig). Twee kleine verenigingen ervaren geen problemen.

Zes verenigingen geven aan dat de ontwikkeling van het aantal trainers/instructeurs/lesgevers een (zeer) groot probleem vormt voor de vereniging. De twee verenigingen voor wie het een zeer groot probleem is, geven ook aan dat dit het bestaan van de vereniging bedreigt.

Vijf verenigingen geven aan dat de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers een (zeer) groot probleem vormt voor de vereniging ([figuur 2.6](#)). Dit zijn voornamelijk grote verenigingen (meer dan 100 leden) en buitensportverenigingen. Twee verenigingen (met een zeer groot probleem) geven aan dat dit het bestaan van de

vereniging bedreigt (niet in figuur). Voor de helft van de verenigingen is de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers een klein of matig probleem (tien van de twintig).

Enkele verenigingen ervaren de ontwikkeling van het ledenbestand (drie van de twintig), de financiële situatie (twee) en de beschikbaarheid van de sportaccommodatie (twee) ook als (zeer) groot probleem.

Opvallend is dat verenigingen werving en behoud van leden het belangrijkste speerpunt voor komend jaar vinden (zie figuur 2.5), terwijl slechts een enkele vereniging dit als een groot knelpunt ervaart. Het knelpunt werving en behoud van vrijwilligers komt overeen met het speerpunt dat vaak is genoemd.

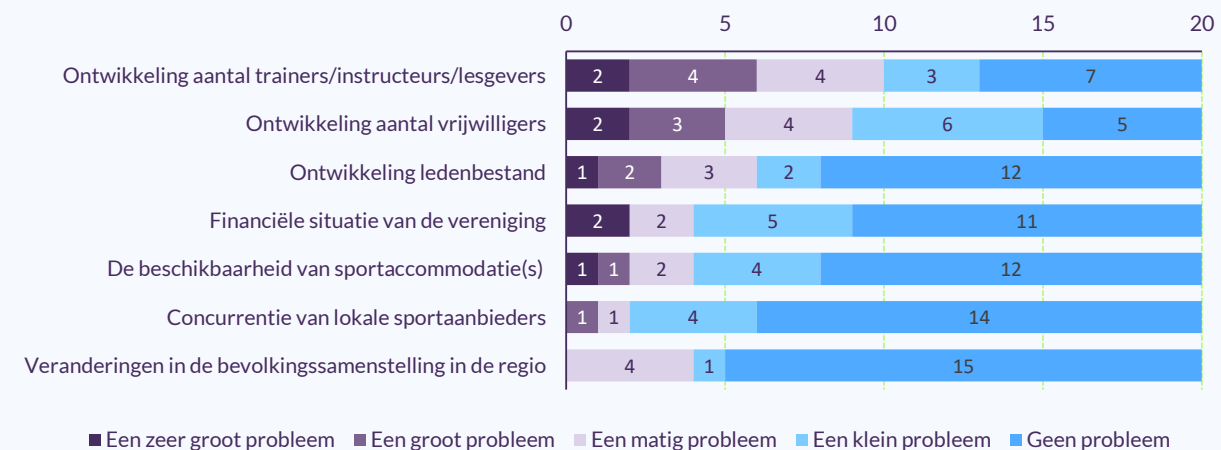
Concurrentie is meestal geen of een klein probleem

Slechts twee van de twintig verenigingen ervaren lokale concurrentie van andere sportaanbieders als een matig of groot probleem. Dit zijn beide grote verenigingen (meer dan 250 leden).

Figuur 2.6

Ervaren problemen door de sportverenigingen in Capelle aan den IJssel

(in aantallen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Goede interne samenwerking, maar betrokkenheid bij leden kan beter

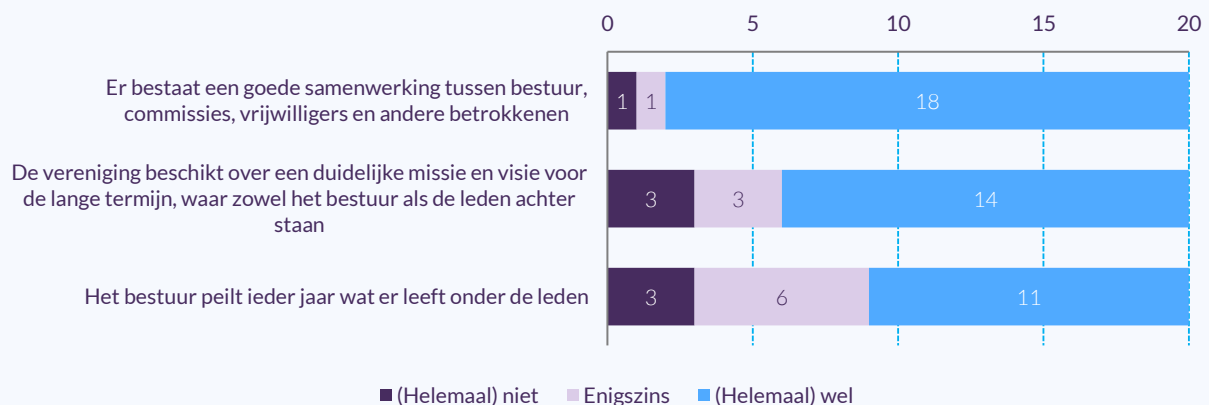
We hebben de verenigingen drie stellingen voorgelegd over de interne samenwerking en hun visie (figuur 2.7). De samenwerking binnen de verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel wordt gewaardeerd. De meeste verenigingen (achttien van de twintig) vinden dat er sprake is van een goede samenwerking tussen bestuur, commissies, vrijwilligers en andere betrokkenen.

Bij de helft van de verenigingen staat het bestuur in nauw contact met de leden van hun vereniging. Elf van de twintig verenigingen peilen ieder jaar wat er leeft onder de leden.

Veertien verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel geven aan over een duidelijke missie en visie voor de lange termijn te beschikken waar zowel het bestuur als de leden achter staan. Enkele kleine (≤ 100 leden) binnensportverenigingen geven aan hier niet over te beschikken.

De mate waarin bij de verenigingen in Capelle aan den IJssel de verschillende onderwerpen aan de orde zijn, is vergelijkbaar met landelijk.

Figuur 2.7
Stellingen over visie en interne samenwerking
(in aantallen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

2.4 Financiën

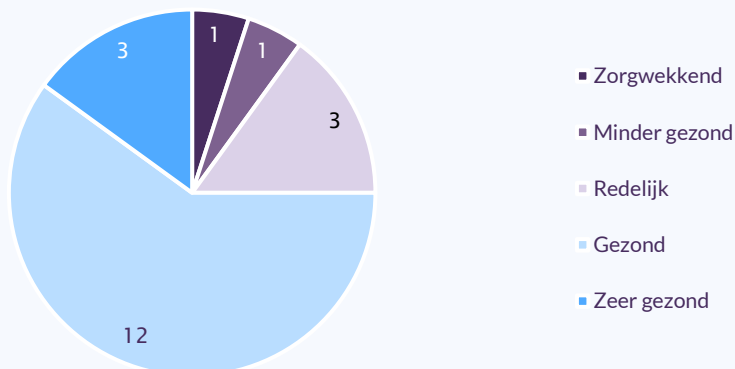
Meeste verenigingen financieel gezond

Drie kwart van de verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel ziet zichzelf als (zeer) gezond als het gaat om de financiële positie van de vereniging (vijftien van de twintig, [figuur 2.8](#)). Twee verenigingen geven aan dat hun financiële positie zorgwekkend of minder gezond is. Drie verenigingen geven aan dat de financiële positie redelijk is.

Figuur 2.8

Eigen inschatting financiële positie sportverenigingen in Capelle aan den IJssel

(in aantallen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Helft heeft onvoldoende ruimte voor onverwachte uitgaven

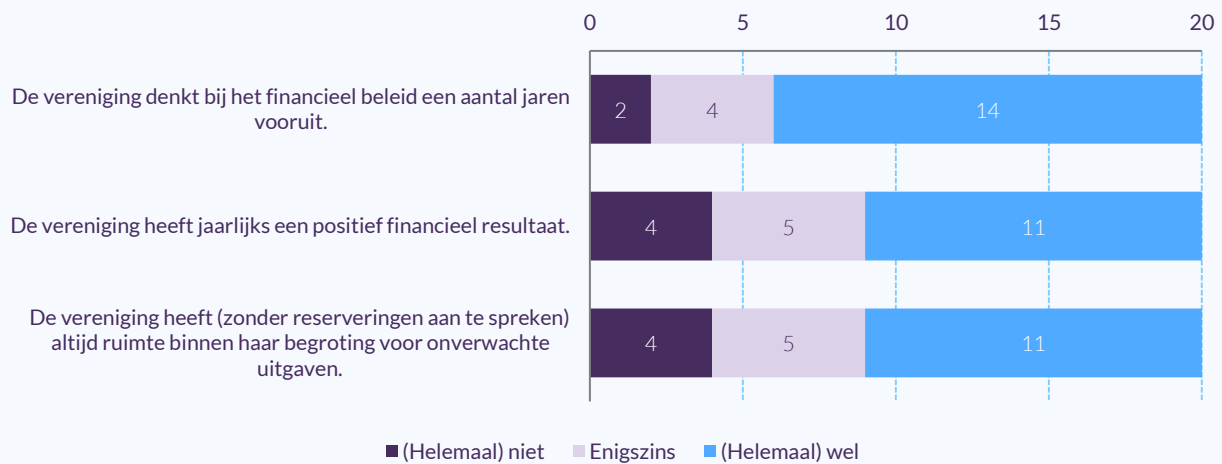
Bijna drie kwart van de verenigingen (veertien van de twintig) geeft aan bij het financieel beleid een aantal jaar vooruit te denken ([figuur 2.9](#)). Vier verenigingen doen dit enigszins en twee kleine verenigingen doen dit niet.

Bijna de helft van de verenigingen geeft aan jaarlijks geen (vier van de twintig) of enigszins (vijf) een positief financieel resultaat te hebben. Dit zijn met name kleine verenigingen (≤ 100 leden). Landelijk geeft een derde van de verenigingen aan jaarlijks geen of enigszins een positief financieel resultaat te hebben.

De helft van de verenigingen in Capelle aan den IJssel heeft (zonder reserveringen aan te spreken) ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven (elf van de twintig, [figuur 2.9](#)). Vijf verenigingen hebben enigszins ruimte in de begroting voor onverwachte uitgaven en vier verenigingen hebben hier geen ruimte voor. Dit is vergelijkbaar met de landelijke cijfers.

Figuur 2.9**Stellingen over financiën, volgens verenigingen in Capelle aan den IJssel**

(in aantallen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

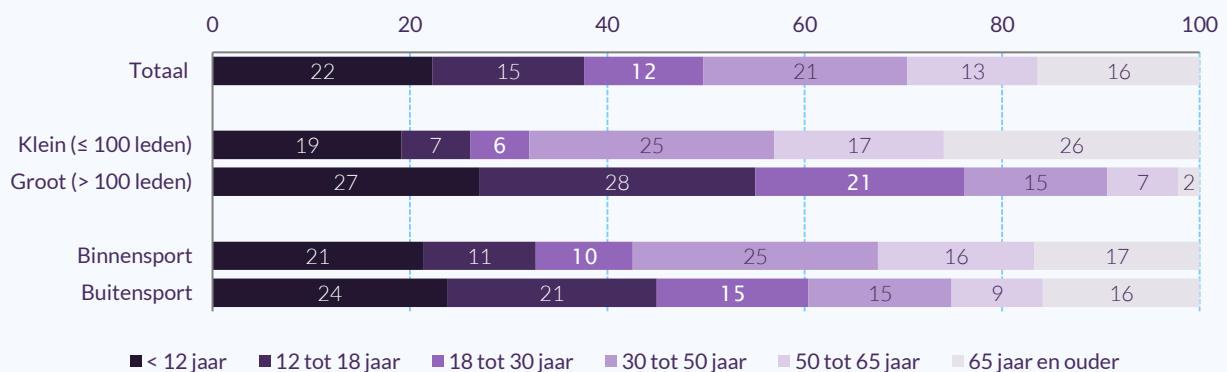
2.5 Leden

Een derde van het ledenaantal bestaat uit jeugdleden

De verenigingen in Capelle aan den IJssel hebben gemiddeld 190 leden. Dit varieert van minder dan tien leden tot iets meer dan duizend. De leeftijd van leden is redelijk verspreid ([figuur 2.10](#)). Kleine verenigingen hebben een groter aandeel leden van 65 jaar of ouder (26%) dan grote verenigingen (2%). Grote verenigingen hebben daarentegen een groter aandeel jeugdleden (55%) dan kleine verenigingen (26%).

Figuur 2.10**Opbouw ledenbestand van sportverenigingen in Capelle aan den IJssel naar leeftijd en verenigingsgrootte**

(in procenten, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Ledental voor meeste verenigingen geen bedreiging

De meeste verenigingen zien de ontwikkeling van het ledental (voorlopig) niet als een bedreiging voor de toekomst van de vereniging (achttien van de twintig verenigingen, [figuur 2.11](#)). Eén vereniging ziet de ontwikkeling van het ledental als bedreiging op langere termijn (twee jaar of later) en één vereniging op korte termijn (binnen één jaar).

Figuur 2.11

Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de sportvereniging in Capelle aan den IJssel

(in aantallen, n=20)

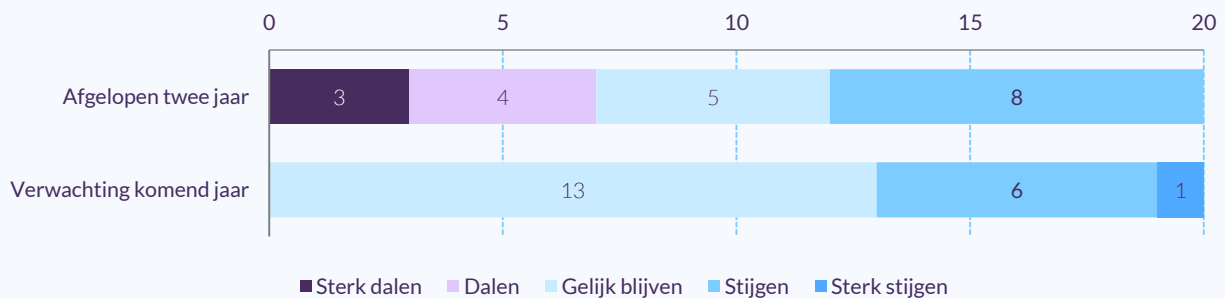
Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Terwijl in de afgelopen twee jaar zeven verenigingen het ledental (sterk) zagen dalen, verwacht geen enkele vereniging komend jaar een daling in het ledental ([figuur 2.12](#)). Zeven verenigingen verwachten zelfs een (sterke) stijging.

Figuur 2.12

Ledenontwikkeling van de sportverenigingen in Capelle aan den IJssel in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar

(in aantallen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

2.6 Kader

Kwart van de verenigingen heeft gebrek aan vrijwilligers

Negentien van de twintig verenigingen beschikken over vrijwilligers. Zes van deze verenigingen hebben naast vrijwilligers ook betaalde medewerkers. Gemiddeld geven de verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel aan over 31 vrijwilligers te beschikken (variërend van één of twee vrijwilligers tot meer dan honderd). Het aantal betaalde medewerkers in een vereniging varieert van twee tot meer dan twintig.

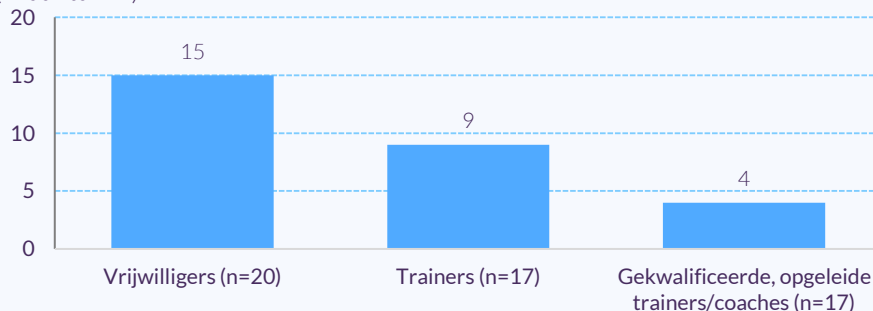
Drie kwart van de verenigingen (vijftien van de twintig) geeft aan voldoende vrijwilligers te hebben ([figuur 2.13](#)). Zeven van deze verenigingen geven aan op zoek te zijn naar meer vrijwilligers. Dit is vergelijkbaar met landelijk.

Zeventien van de twintig verenigingen bieden training, lessen of cursussen aan. Hiervan hebben er negen voldoende trainers. Vier verenigingen geven aan te beschikken over voldoende gekwalificeerde, opgeleide trainers of coaches. Negen verenigingen hebben maar net genoeg gekwalificeerde trainers/coaches.

Figuur 2.13

Sportverenigingen in Capelle aan den IJssel met voldoende vrijwilligers, trainers en/of gekwalificeerde trainers

(in aantallen)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Bijna de helft van de verenigingen heeft vacatures openstaan

Negen verenigingen hebben vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers. Drie van deze verenigingen hebben vacatures op cruciale posities ([figuur 2.14](#)).

De vacatures die uitstaan zijn meestal gericht op vrijwilligers. Verenigingen zoeken vooral trainers (negen verenigingen), bestuurders (zes), arbiters (zes) en mensen voor de organisatie van evenementen en nevenactiviteiten (zes).

Vooral grote verenigingen hebben vacatures openstaan. Van de kleine verenigingen heeft één vereniging een of meer vacatures openstaan.

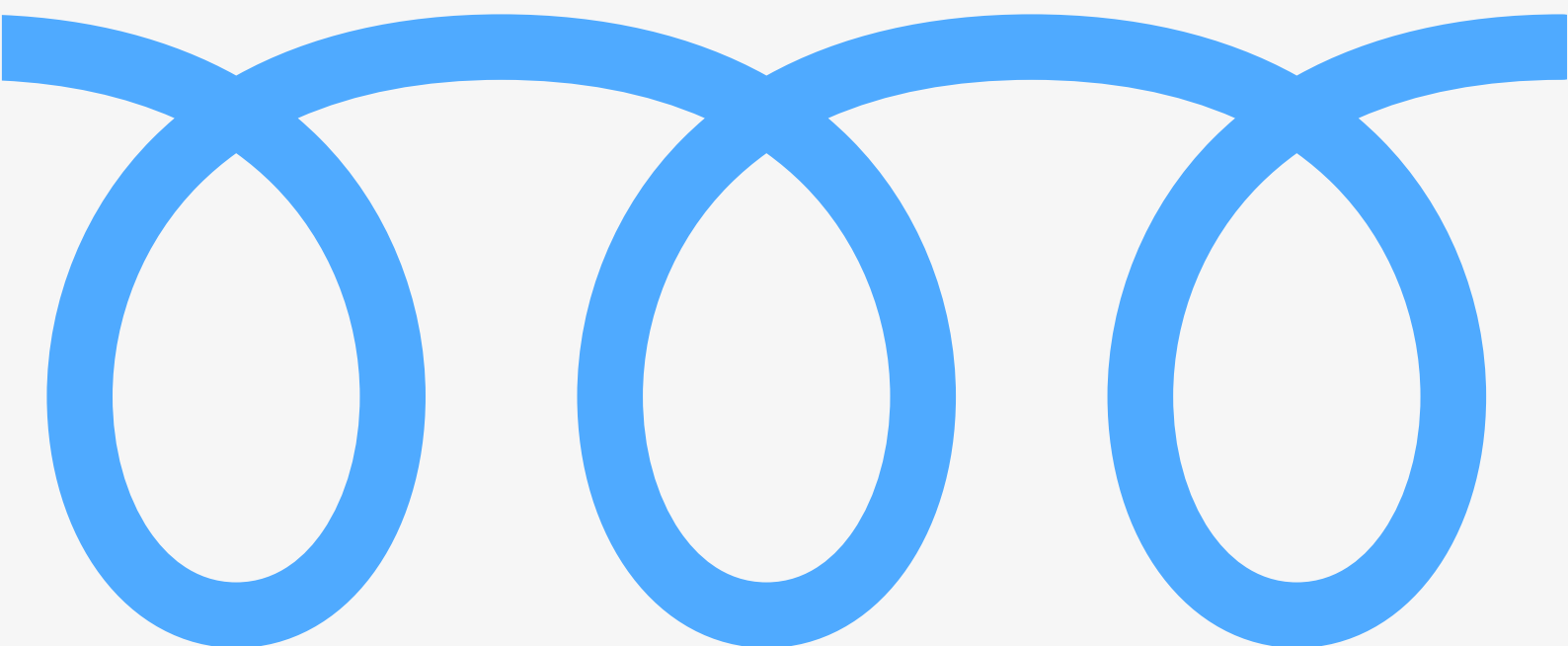
Figuur 2.14

Vacatures voor betaalde medewerkers en vrijwilligers bij de sportverenigingen in Capelle aan den IJssel

(in aantallen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod hebben we de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de verenigingen in Capelle aan den IJssel daarop.

De index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen en maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol.

De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage 2 voor meer uitleg over de methode.

3.1 Maatschappelijke oriëntatie verenigingen

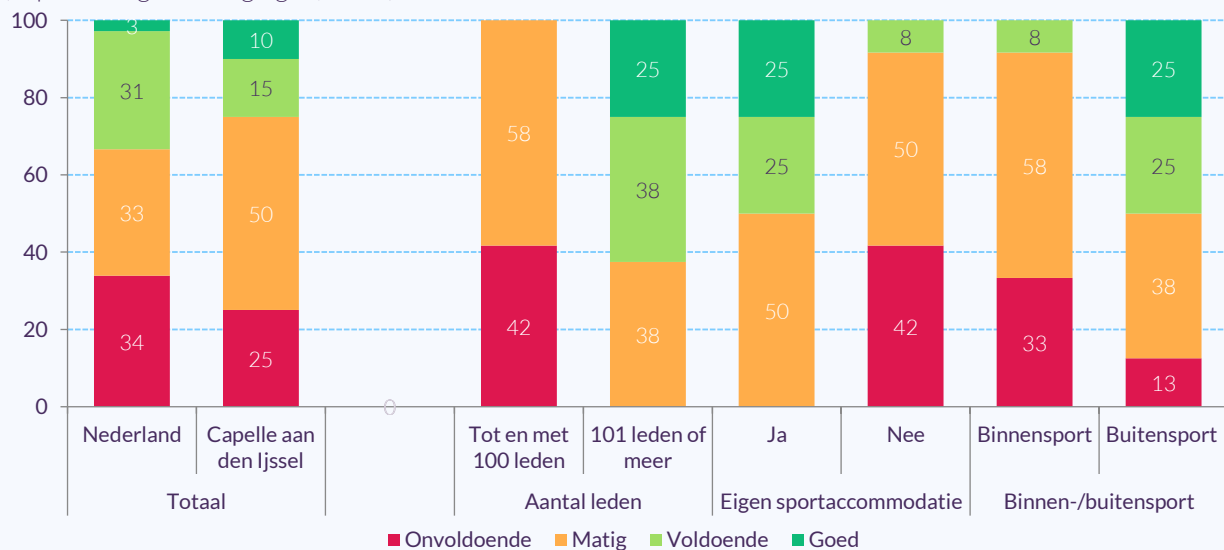
Meeste verenigingen scoren matig op maatschappelijke oriëntatie

In Capelle aan den IJssel scoren vijf verenigingen voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie (25%, **figuur 3.1**). Dit percentage ligt lager dan landelijk (34%). Vijf verenigingen scoren onvoldoende (25%) en tien scoren matig (50%).

Alle kleine verenigingen (≤ 100 leden) scoren onvoldoende of matig. Landelijk scoort een derde van de sportverenigingen een onvoldoende (34%) en zijn dit ook vaker de kleine verenigingen (49%).

Figuur 3.1**Maatschappelijke oriëntatie van de sportverenigingen in Capelle aan den IJssel**

(in percentage verenigingen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

De scores op maatschappelijke oriëntatie zijn in 2023 positiever dan in 2021. Toen scoorde een ruime helft van de verenigingen (55%) onvoldoende, een derde matig (32%) en één op de zeven (14%) voldoende. Geen enkele vereniging scoorde in 2021 'goed'. Bij drie van de twaalf verenigingen die zowel in 2021 als in 2023 deelnamen, is de maatschappelijke oriëntatie gestegen. Bij negen verenigingen is deze gelijk gebleven.

Een derde van de verenigingen is voldoende maatschappelijk actief

Zes verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel (30%) blijken, volgens de criteria maatschappelijke activiteit en intentie, voldoende of goed maatschappelijk actief ([figuur 3.2](#)). Landelijk is dit 37 procent. Dit zijn vooral grote verenigingen (meer dan 100 leden).

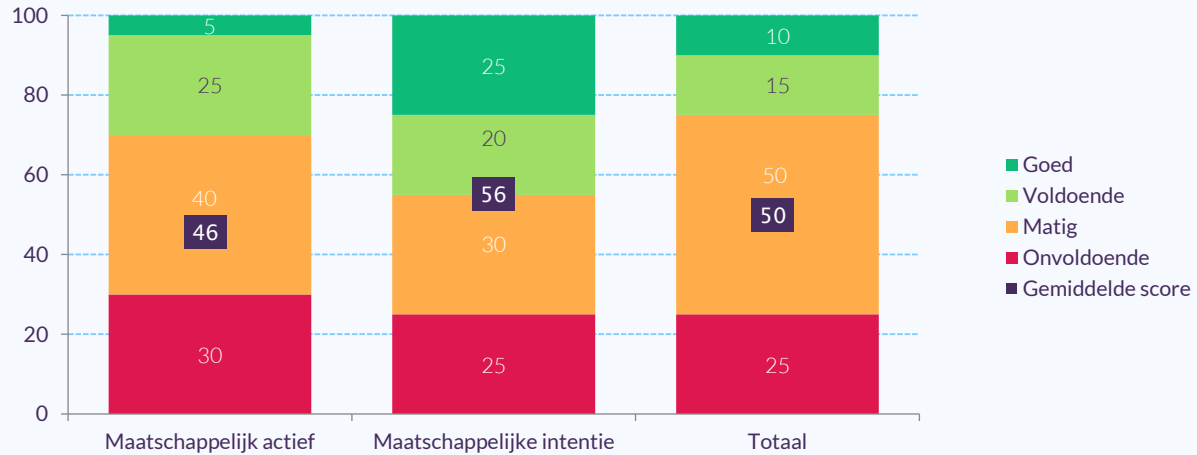
Zes verenigingen (30%) scoren onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit. Dit is vergelijkbaar met landelijk (33%). Dit zijn kleine verenigingen. Ze zijn niet of nauwelijks actief in het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten. Zich oriënteren op de maatschappij is voor deze verenigingen vaak lastiger dan hun eigen organisatie op peil houden.

In vergelijking met 2021 zijn de sportverenigingen maatschappelijk actiever geworden. Toen scoorden nog zeven op de tien verenigingen een onvoldoende (73%), een op de tien matig (14%) en een op de tien voldoende (14%) op maatschappelijke activiteit. Geen enkele vereniging scoorde een 'goed'.

Figuur 3.2

Verdeling scores criteria maatschappelijke oriëntatie van de sportverenigingen in Capelle aan den IJssel

(in percentage verenigingen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Maatschappelijke activiteiten nemen naar verwachting toe

Negen verenigingen (45%) hebben plannen voor activiteiten of een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke oriëntatie van hun vereniging. Zij scoren voldoende tot goed op het criterium maatschappelijke intentie. De verenigingen in Capelle aan den IJssel scoren hoger op dit criterium dan landelijk (26% voldoende/goed).

Zes verenigingen scoren matig op maatschappelijke intentie en vijf verenigingen scoren onvoldoende. Deze vijf zijn kleine verenigingen (≤ 100 leden).

De maatschappelijke intentie in 2023 is iets hoger dan in 2021.

3.2 Samenwerking

Groot deel verenigingen werkt samen

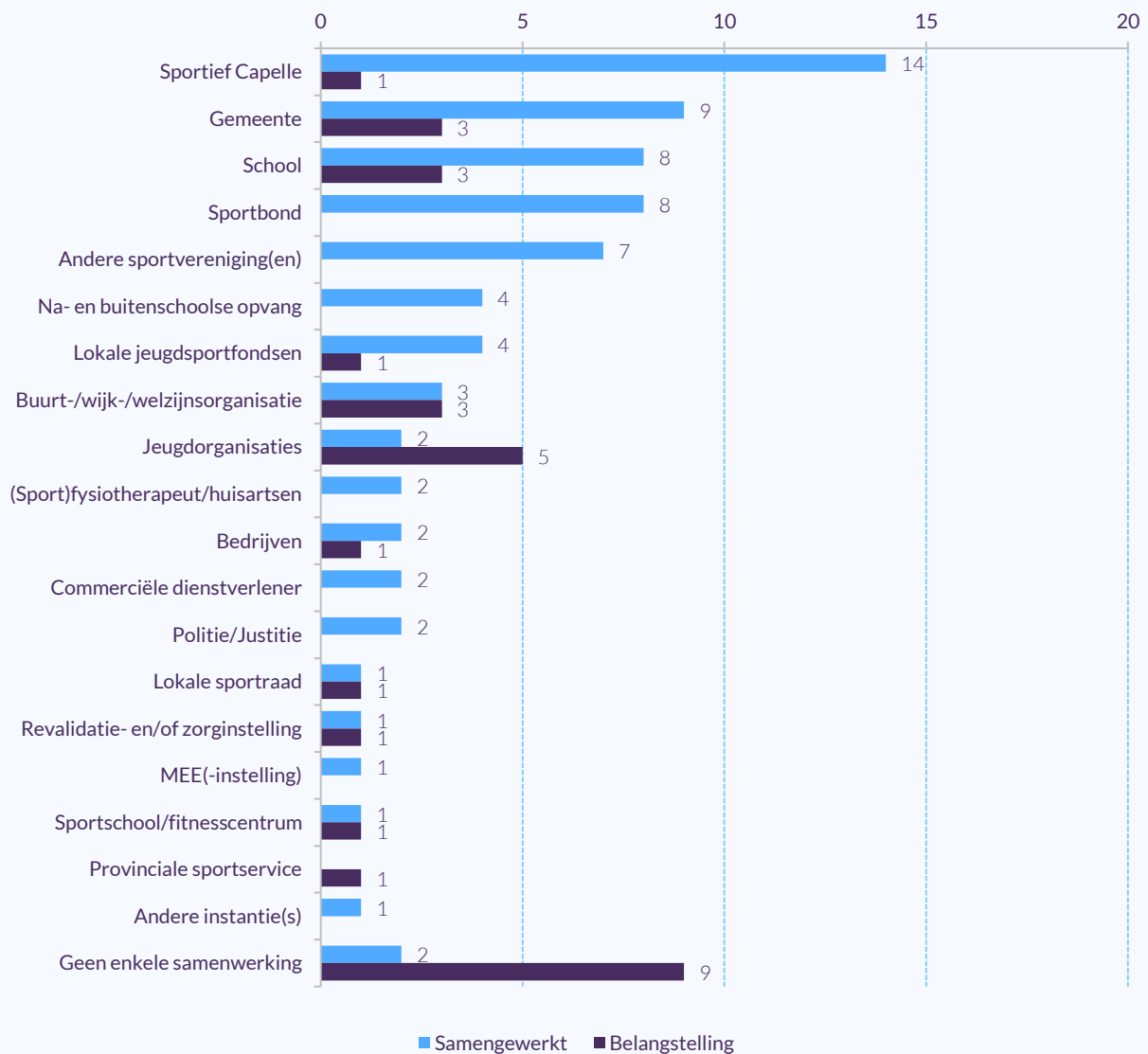
Achttien van de twintig verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel hebben het afgelopen jaar met één of meer organisaties samengewerkt ([figuur 3.3](#)). De meeste (veertien van de twintig) werken samen met Sportief Capelle. Bijna de helft werkt samen met de gemeente (negen van de twintig), een school (acht) of de sportbond (acht). Landelijk zijn dit ook belangrijke samenwerkingspartners.

Opvallend is dat geen enkele vereniging heeft samengewerkt met instellingen voor kunst en cultuur of de GGD en dat hier ook geen belangstelling voor is (niet in figuur).

Figuur 3.3

Organisaties waar sportverenigingen in Capelle aan den IJssel het afgelopen jaar mee hebben samengewerkt en waar ze interesse in hebben om mee samen te werken

(in aantallen, meerdere antwoorden mogelijk, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

De verenigingen in Capelle aan den IJssel zijn positief gestemd over hun samenwerkingspartners. De verenigingen die samenwerken met een of meer organisaties, willen deze samenwerking(en) behouden en soms intensiveren (niet in figuur).

De helft van de verenigingen (elf van de twintig) heeft ook belangstelling voor een nieuwe samenwerking. Dit gaat vooral om een samenwerking met jeugdorganisaties ([figuur 3.3](#)). Een kwart van de verenigingen (vijf van de twintig) heeft hier

belangstelling voor. Ook voor samenwerking met de gemeente en met scholen is belangstelling.

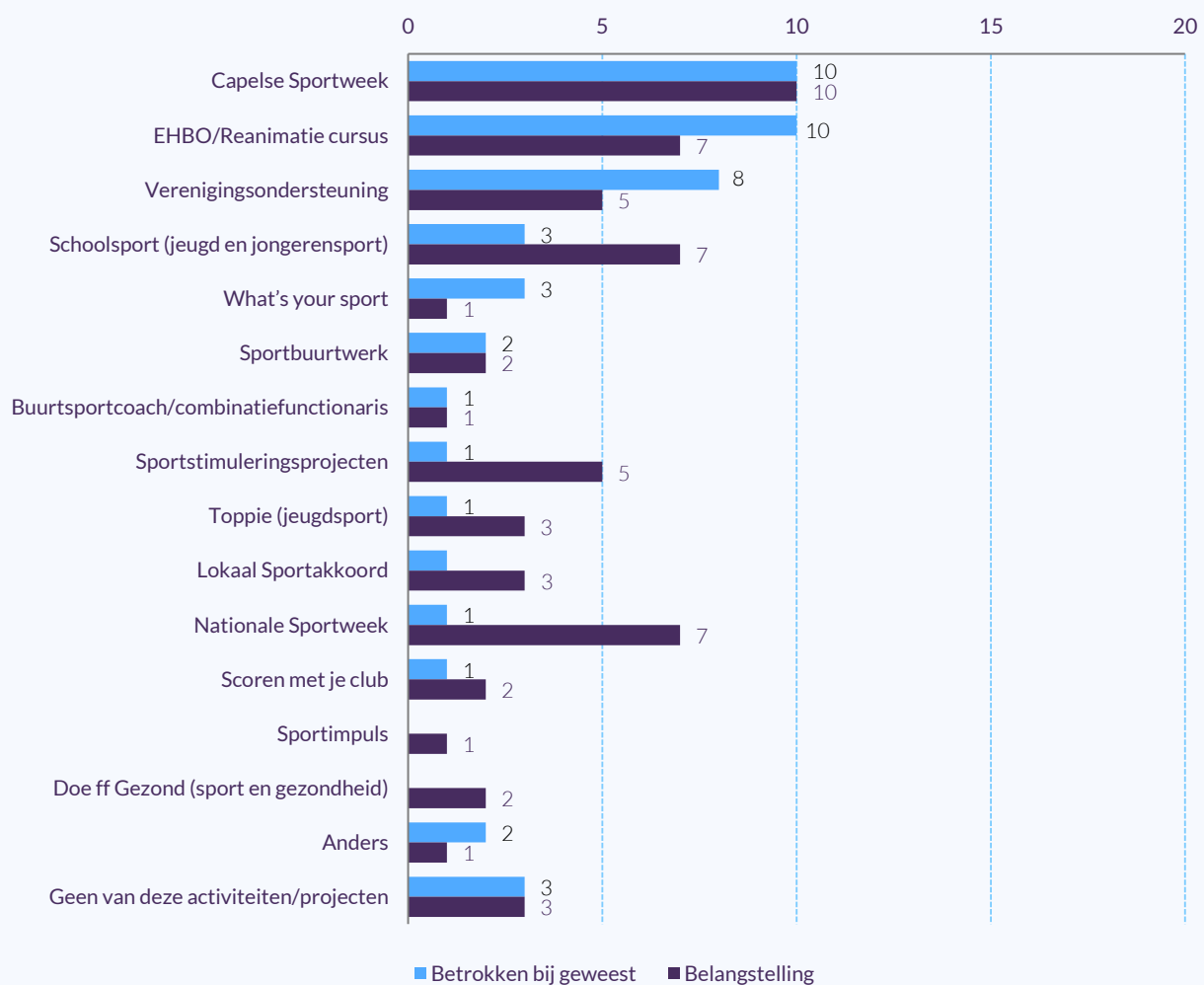
Meerderheid betrokken bij projecten

De meeste verenigingen (zeventien van de twintig) waren het afgelopen jaar betrokken bij een of meer sportprojecten/-functionarissen ([figuur 3.4](#)). De helft was betrokken bij de Capelse Sportweek en/of een EHBO-/reanimatiecursus (beide tien van de twintig). Acht verenigingen hebben verenigingsondersteuning gehad.

Figuur 3.4

Projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen waar de sportverenigingen het afgelopen jaar bij betrokken waren en/of belangstelling voor hebben

(in aantallen, meerdere antwoorden mogelijk, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Zeventien verenigingen willen het komende jaar/seizoen betrokken worden of blijven bij een project of samenwerking met een functionaris. Er is vooral interesse in de Capelse Sportweek (tien van de twintig), EHBO-/reanimatiecursus (zeven),

schoolsport (zeven) en Nationale Sportweek (zeven). Vijf verenigingen hebben belangstelling voor verenigingsondersteuning en/of sportstimuleringsprojecten.

Geen enkele vereniging is betrokken geweest bij Home Base of Team:fit (gezonde sportkantine) en geen enkele vereniging heeft hier belangstelling voor (niet in figuur).

3.3 Aanbod

Veel aandacht voor aanbod voor niet-leden

Twee derde van de verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel (veertien van de twintig) organiseerden het afgelopen jaar aanbod waarbij niet-leden ook welkom waren (figuur 3.5). Bij de helft hiervan (zeven) bleef het aanbod beperkt tot één of twee keer per jaar/seizoen. De andere zeven verenigingen organiseerden deze activiteiten met enige regelmaat.

Zes verenigingen organiseerden het afgelopen seizoen/jaar geen (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden. Dit waren zes kleine verenigingen (≤ 100 leden).

Figuur 3.5

Organiseren van (sport)activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden door de sportverenigingen in Capelle aan den IJssel

(in aantallen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

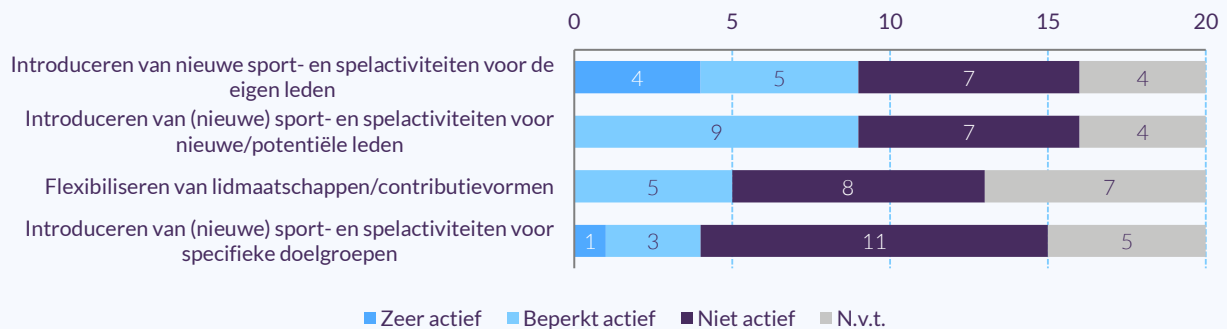
Weinig aandacht voor specifieke doelgroepen

Negen verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel vernieuwen het aanbod voor eigen leden of nieuwe leden (figuur 3.6). Een kwart (vijf van de twintig) flexibiliseren de lidmaatschappen. Vier verenigingen zetten zich in voor het ontwikkelen van activiteiten voor specifieke doelgroepen.

Figuur 3.6

Aanbieden van activiteiten voor leden en niet-leden door de sportverenigingen

(in aantallen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

3.4 Maatschappelijke betrokkenheid

Meeste activiteiten rondom veiligheid, normen en waarden

De meeste verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel (zestien van de twintig) onderschrijven dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben (niet in figuur). Dat is iets meer dan landelijk (73%).

Toch zijn weinig verenigingen betrokken bij maatschappelijke thema's of projecten (zie [figuur 3.7](#)). Als verenigingen hierbij betrokken zijn, is het meestal bij de thema's normen en waarden, veilig sportklimaat (vier van de twintig) en (sociale) veiligheid (drie).

Meer aandacht voor duurzaamheid en andere doelgroepen

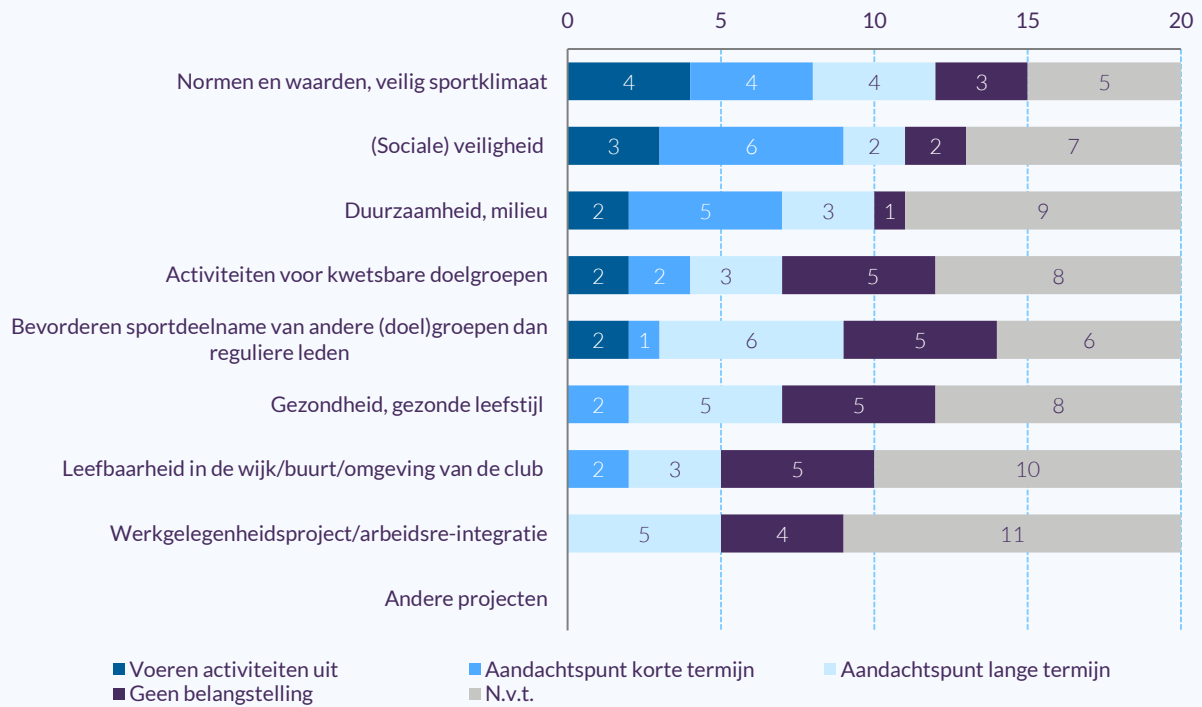
Twee verenigingen houden zich bezig met duurzaamheid. Deze drie thema's zijn voor acht verenigingen een aandachtspunt voor de korte of lange termijn ([figuur 3.7](#)). Twee verenigingen houden zich bezig met het bevorderen van de sportdeelname van andere (doel)groepen dan reguliere leden en activiteiten voor kwetsbare doelgroepen. Respectievelijk zeven en vijf verenigingen hebben dit als aandachtspunt voor de korte of lange termijn.

Verenigingen voeren geen activiteiten uit die gericht zijn op gezondheid, leefbaarheid in de wijk of werkgelegenheid. Wel heeft een kwart (resp. zeven, vijf en vijf van de twintig) hier aandacht voor op de korte of lange termijn.

Figuur 3.7

Betrokkenheid sportverenigingen in Capelle aan den IJssel bij maatschappelijke thema's en/of projecten

(in aantallen, n=20)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Vitaliteit

In dit hoofdstuk bespreken we hoe vitaal de verenigingen in Capelle aan den IJssel zijn.

Door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren brengen we in beeld hoe vitaal verenigingen zijn. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is.

De matrix die zo ontstaat kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en kan maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

Bijna de helft van de verenigingen een krachtige vereniging

Negen verenigingen behoren tot het segment krachtige verenigingen ([figuur 4.1](#)). Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Het gaat hierbij vooral om kleine verenigingen (≤ 100 leden, zeven van de negen) en om binnensportverenigingen (zeven van de negen).

Krachtige verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Wanneer de organisatie goed en sterk is, hebben de verenigingen mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken.

Figuur 4.1
Matrix vitaliteit sportverenigingen Capelle aan den IJssel
(in aantallen, n=20)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	1	4	0	0
	Matig	1	0	5	4
	Voldoende	0	2	0	1
	Goed	0	1	0	1

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Twee verenigingen zijn als vitale verenigingen te beschouwen (**tabel 4.1**): zij scoren 'goed' of 'voldoende' op beide indexen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en maatschappelijk georiënteerd. Beide verenigingen zijn buitensportverenigingen met een eigen accommodatie. Landelijk is een vierde (24%) van de verenigingen als vitale vereniging te beschouwen.

Drie op de tien verenigingen zijn kwetsbaar

Zes verenigingen scoren op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Dit is vergelijkbaar met landelijke cijfers. Vijf van deze zes zijn kleine verenigingen (≤ 100 leden). Vier van de zes kwetsbare verenigingen zijn binnensportverenigingen.

Drie verenigingen behoren tot de maatschappelijke verenigingen: een vereniging die een maatschappelijke oriëntatie heeft, maar onvoldoende organisatiekracht. Ook deze verenigingen hebben kansen om vitale verenigingen te worden, door de organisatiekracht te versterken. Dit zijn grotere verenigingen (meer dan 100 leden).

Verschuiving in vitaliteit

In vergelijking met 2021 is met name het aandeel krachtige verenigingen wat gedaald. Dat is afgenomen van 64 procent naar 45 procent. Dit is te verklaren door de afgenomen organisatiekracht van de verenigingen. Van de twaalf verenigingen die beide keren de monitor invulden, zijn vier verenigingen van krachtige vereniging opgeschoven naar het segment kwetsbaar. De overige acht zijn in hetzelfde segment gebleven.

Het aandeel vitale verenigingen is licht gestegen, van 5 procent in 2021 naar 10 procent in 2023. Dit zijn twee verenigingen die in 2021 niet in de responsgroep zaten.

Het aandeel kwetsbare verenigingen is toegenomen van 23 procent naar 30 procent. Het aandeel maatschappelijke verenigingen is toegenomen van 9 procent naar 15 procent.

Sportakkoord

In dit hoofdstuk gaan we in op de thema's vaardig in bewegen, positieve sportcultuur en duurzaamheid uit het Nationaal Sportakkoord.

Het doel van het Nationaal Sportakkoord is om zoveel mogelijk mensen met plezier te laten sporten en bewegen. Daarvoor zijn zes ambities geformuleerd: inclusief sporten & bewegen, duurzame sportinfrastructuur, vitale sport- en beweegaanbieders, positieve sportcultuur, vaardig in bewegen en topsport die inspireert.

In een lokaal sportakkoord, zoals in het sportakkoord van Capelle aan den IJssel, maken partijen afspraken over hoe zij met elkaar de ambities op het gebied van sport en bewegen binnen hun gemeente willen bereiken.

5.1 Vaardig in bewegen

De vragen over 'van jongs af aan vaardig in bewegen' hebben we alleen gesteld aan verenigingen met leden in de leeftijdscategorie tot 12 jaar (twaalf verenigingen).

Kinderen mogen gemiddeld op een leeftijd van 5,3 jaar komen sporten bij sportverenigingen in Capelle aan den IJssel. Bij drie verenigingen kunnen kinderen vanaf 4 jaar komen sporten. Vanaf gemiddeld 11 jaar ($n=7$) beginnen de sportverenigingen met het samenstellen van selectieteams. Vijf verenigingen werken niet met selectieteams. Denk bijvoorbeeld aan scouting, denksporten en verdedigingssporten.

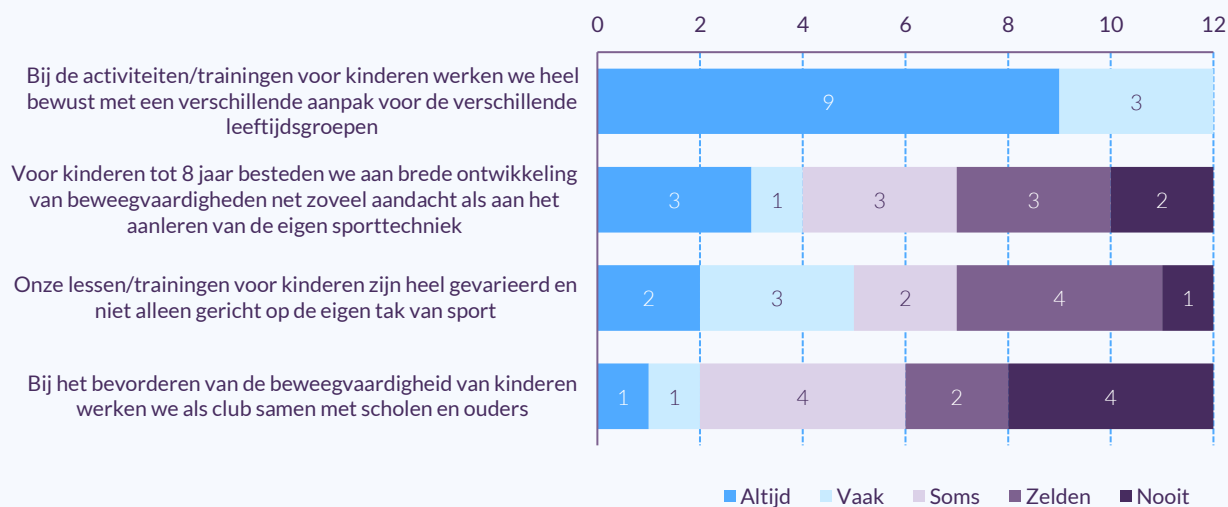
We hebben een aantal stellingen over het sportende kind voorgelegd aan de verenigingen ([figuur 5.1](#)). Alle verenigingen hebben altijd of vaak aandacht voor een verschillende aanpak voor de verschillende leeftijdsgroep. Een derde (vier van de twaalf) heeft aandacht voor zowel de brede ontwikkeling van beweegvaardigheden als het aanleren van de eigen sporttechniek bij kinderen tot 8 jaar. Vijf verenigingen geven aan altijd of vaak gevarieerde lessen/trainingen voor kinderen aan te bieden.

Verenigingen werken weinig samen met scholen en ouders bij het bevorderen van de beweegvaardigheid van de kinderen: slechts twee verenigingen doen dit.

Figuur 5.1

Stellingen over vaardig in bewegen volgens verenigingen in Capelle aan den IJssel

(in aantallen, n=12)

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

5.2 Positieve sportcultuur

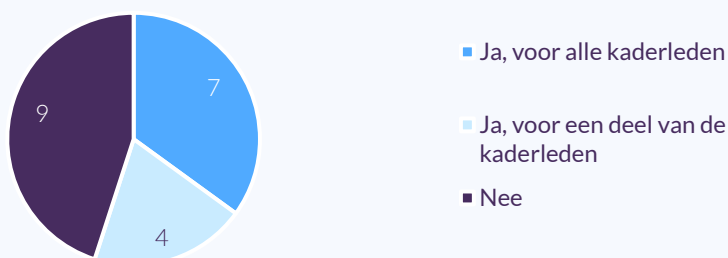
We hebben de verenigingen enkele vragen gesteld over een positieve sportcultuur binnen hun vereniging. Alle verenigingen geven aan dat onwenselijk gedrag van leden en/of kader geen (veertien van de twintig) of nauwelijks (zes) een actueel probleem is voor de vereniging (niet in figuur).

Iets meer dan de helft van de verenigingen (elf van de twintig) werkt met een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor (een deel van) de kaderleden ([figuur 5.2](#)). De andere helft van de verenigingen (negen) werkt niet met een VOG. Zeven van deze negen verenigingen hebben geen jeugdleden.

Figuur 5.2

Werken met een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor het (vrijwillig) kader door verenigingen in Capelle aan den IJssel

(in aantallen, n=20)

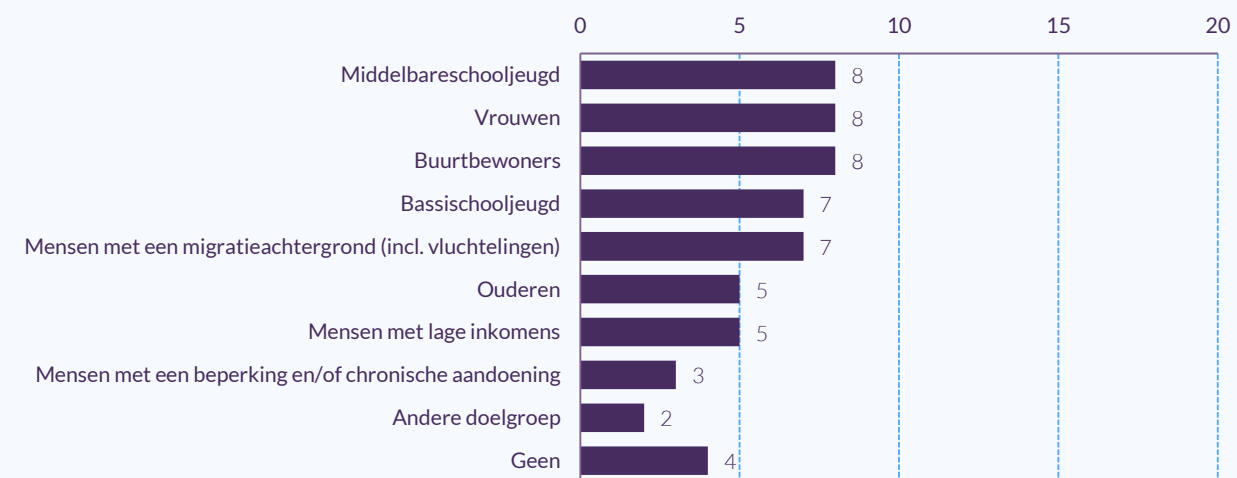

Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

Vier verenigingen geven aan te investeren in coaching van clubkader met als doel een positieve sportcultuur (niet in figuur). Zes verenigingen geven aan hier belangstelling voor te hebben. Vier daarvan geven aan hier ondersteuning bij nodig te hebben. De overige verenigingen hebben geen interesse.

Zestien van de twintig verenigingen geven aan een of meer (specifieke) doelgroepen te willen bereiken (figuur 5.3). Acht verenigingen willen middelbare-schooljeugd, vrouwen en/of buurtbewoners bereiken. Enkele verenigingen willen mensen met een beperking en/of chronische aandoening bereiken.

Figuur 5.3
Doelgroepen die de sportverenigingen graag (beter) willen bereiken
(in aantallen, n=20, meerdere antwoorden mogelijk)

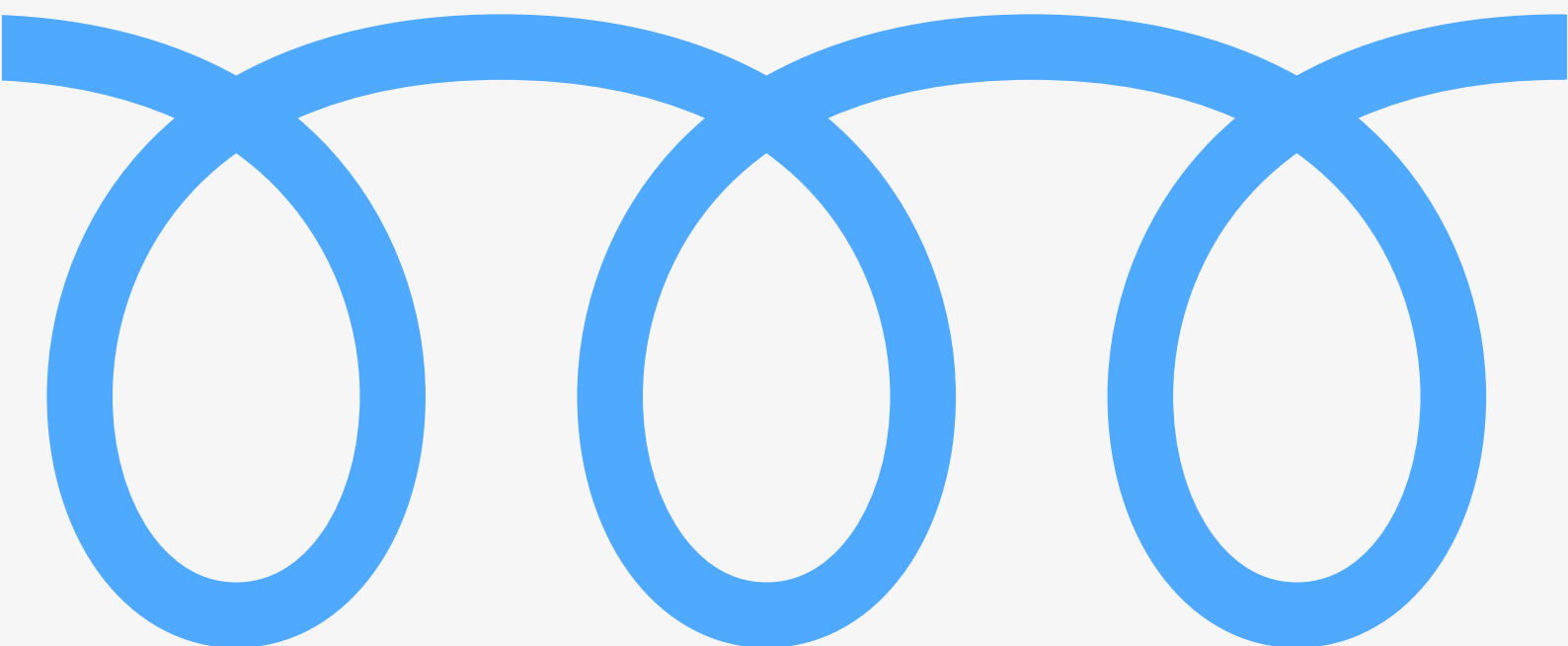
Bron: Mulier Instituut, bevraging verenigingen gemeente Capelle aan den IJssel, 2023.

5.3 Duurzaamheid

De vragen over duurzaamheid hebben we alleen gesteld aan verenigingen met een eigen sportaccommodatie en/of kantine (tien verenigingen).

Zeven van de tien verenigingen geven aan in de afgelopen drie jaar geïnvesteerd te hebben in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking (niet in figuur). Dit zijn allemaal buitensportverenigingen. Vier verenigingen zijn van plan in de komende drie jaar te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking. Eén daarvan wil dit nog in 2023 doen (niet in figuur).

Er zijn meerdere belemmeringen om (meer) te investeren in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekkingen. Twee verenigingen zien onvoldoende financiën als belemmering. Eén vereniging geeft aan onvoldoende kennis te hebben over de maatregelen en één vereniging geeft aan onvoldoende tijd te hebben. Bij twee verenigingen zijn energiebesparende maatregelen niet aan de orde.

Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk vatten we de resultaten van de organisatiekracht, maatschappelijke oriëntatie, vitaliteit en onderdelen van het Nationaal Sportakkoord voor verenigingen in Capelle aan den IJssel samen. Ook doen we enkele aanbevelingen voor de gemeente.

6.1 Organisatiekracht

De helft van de verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel (elf van de twintig, 55%) is voldoende tot goed in staat hun sportaanbod te organiseren. De overige verenigingen (negen van de twintig) slagen daarin matig of onvoldoende. In vergelijking met 2021 scoren de verenigingen in Capelle aan den IJssel in 2023 iets minder goed op organisatiekracht. Bij vijf van de twaalf verenigingen die zowel in 2021 als in 2023 aan de verenigingsmonitor deelnamen, is de organisatiekracht afgenomen.

Het kader en de financiën van de verenigingen in gemeente Capelle aan den IJssel vormen de grootste aandachtspunten. De ontwikkeling van het aantal vrijwilligers en trainers/coaches vormt een (zeer) groot probleem voor een kwart van de verenigingen. Enkele verenigingen geven zelfs aan dat dit het bestaan van de vereniging bedreigt. Werving en behoud van vrijwilligers (en leden) noemen verenigingen ook als de belangrijke thema's in de beleidsplannen voor het komende jaar.

De helft van de verenigingen geeft aan jaarlijks geen of maar enigszins een positief financieel resultaat te hebben en/of niet altijd ruimte te hebben voor onverwachte uitgaven in hun begroting. Een kwart van de verenigingen is niet positief over de financiële positie van de vereniging. Eén vereniging noemt de financiële positie zelfs zorgwekkend.

6.2 Maatschappelijke oriëntatie

Verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel zijn minder maatschappelijk georiënteerd dan landelijk. Een kwart scoort voldoende of goed op maatschappelijke oriëntatie. De lage score wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat veel verenigingen laag scoren op maatschappelijke activiteit. Wel heeft de helft van de verenigingen plannen voor activiteiten of een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke oriëntatie voor hun vereniging. Dit is hoger dan landelijk.

De verenigingen zijn in 2023 maatschappelijk actiever dan in 2021. De aanzienlijke belangstelling voor de Capelse Sportweek, schoolsport en de Nationale Sportweek bieden kansen om de maatschappelijke intentie van verenigingen om te zetten in (nog meer) maatschappelijke activiteit. Dit zou ook een mooie stimulans zijn om de sportdeelname in de gemeente Capelle aan den IJssel verder te vergroten.

6.3 Vitaliteit

Twee verenigingen in de gemeente Capelle aan den IJssel zijn te beschouwen als vitale verenigingen. Zes verenigingen scoren op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen. Het gaat hierbij om kleine verenigingen (≤ 100 leden).

Er zijn lichte verschuivingen in vitaliteit ten opzichte van 2021. Het aandeel krachtige verenigingen is afgenomen door de afgenomen organisatiekracht. Het aandeel kwetsbare verenigingen is iets toegenomen. Van de twaalf verenigingen die beide keren de monitor invulden, zijn vier verenigingen van een krachtige vereniging opgeschoven naar het segment kwetsbaar.

6.4 Sportakkoord

Vaardig in bewegen

Kinderen mogen gemiddeld vanaf een leeftijd van 5,3 jaar komen sporten bij sportverenigingen in Capelle aan den IJssel en worden geselecteerd voor een selectieteam op een leeftijd van 11,0 jaar.

Alle verenigingen met kinderen tot 12 jaar hebben veel aandacht voor een verschillende aanpak voor de verschillende leeftijdsgroepen. Er is minder aandacht voor zowel de brede ontwikkeling van beweegvaardigheden als het aanleren van de eigen sporttechniek bij kinderen tot 8 jaar en het aanbieden van gevarieerde lessen/trainingen voor kinderen. Verenigingen werken weinig samen met scholen en ouders bij het bevorderen van de beweegvaardigheid van de kinderen.

Positieve sportcultuur

Alle verenigingen geven aan dat onwenselijk gedrag van leden en/of kader niet of nauwelijks een actueel probleem is voor de vereniging. Iets meer dan de helft van de verenigingen werkt met een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor (een deel van) de kaderleden.

De helft van de verenigingen geeft aan te investeren in of belangstelling te hebben voor coaching van clubkader met als doel een positieve sportcultuur. Veel verenigingen geven aan bepaalde doelgroepen te willen bereiken. De doelgroepen middelbare-schooljeugd, vrouwen en buurtbewoners noemen ze vaak.

Duurzaamheid

Het grootste deel van de verenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine heeft in de afgelopen drie jaar geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen en/of duurzame energieopwekking. Dit zijn allemaal buitensportverenigingen. Enkele verenigingen zijn van plan hier in de komende drie jaar in te investeren. Belemmeringen om te investeren zijn onvoldoende financiën, kennis of tijd.

6.5 Aanbevelingen

Op basis van deze verenigingsmonitor hebben we enkele aanbevelingen voor de gemeente Capelle aan den IJssel.

Houd aandacht voor kwetsbare verenigingen

Zes verenigingen blijken op basis van dit onderzoek kwetsbare verenigingen te zijn. Om de vitaliteit van deze verenigingen te vergroten, is het belangrijk om ze in gesprek te gaan over de specifieke problemen (organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie) en over de mogelijkheden/actieplannen om hun vitaliteit te vergroten (met name organisatiekracht). (Extra) inzet van een buurtsportcoach en/of verenigingsondersteuner kan bij deze verenigingen wenselijk zijn.

Versterk kader

Voor de helft van de verenigingen in dit onderzoek is kader een belangrijk knelpunt. Zeven verenigingen scoren matig of onvoldoende op het vitaliteitscriterium kader. Het is belangrijk deze verenigingen te ondersteunen bij het versterken van het kader, waarbij de prioriteit moet liggen bij de drie verenigingen met vacatures op cruciale posities. Een verenigingsondersteuner of buurtsportcoach kan hierbij mogelijk helpen. Het versterken van het kader biedt verenigingen de kans om het beleid verder op orde te brengen.

Financiële positie inzichtelijk maken

Bijna de helft van de verenigingen scoort matig tot onvoldoende op het organisatiekrachtcriterium financiën. Hoewel de meeste verenigingsbestuurders hun financiële positie als gezond beschouwen, hebben veel verenigingen nauwelijks ruimte om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen. Door de financiële positie van verenigingen in kaart te brengen kan de gemeente inzicht krijgen in waar de kwetsbaarheid op het gebied van financiën zit.

Verenigingen zijn vaak afhankelijk van enkele inkomstenbronnen, met name contributie. Het is van belang meerdere inkomstenbronnen te hebben. Maar ook behoud en werving van leden zijn belangrijk, zodat de contributie-inkomsten op peil blijven.

Verder zien we in landelijk onderzoek dat de kosten voor veel verenigingen de afgelopen jaren zijn gestegen, met name de energiekosten.⁴ Verenigingen zijn niet altijd op de hoogte van de financiële regelingen waarvoor ze in aanmerking komen. Zo kunnen verenigingen ondersteuning krijgen bij het vinden en aanvragen van (subsidie)regelingen, zoals de BOSA of TEK. Het is goed om verenigingen hiervan op de hoogte te brengen.

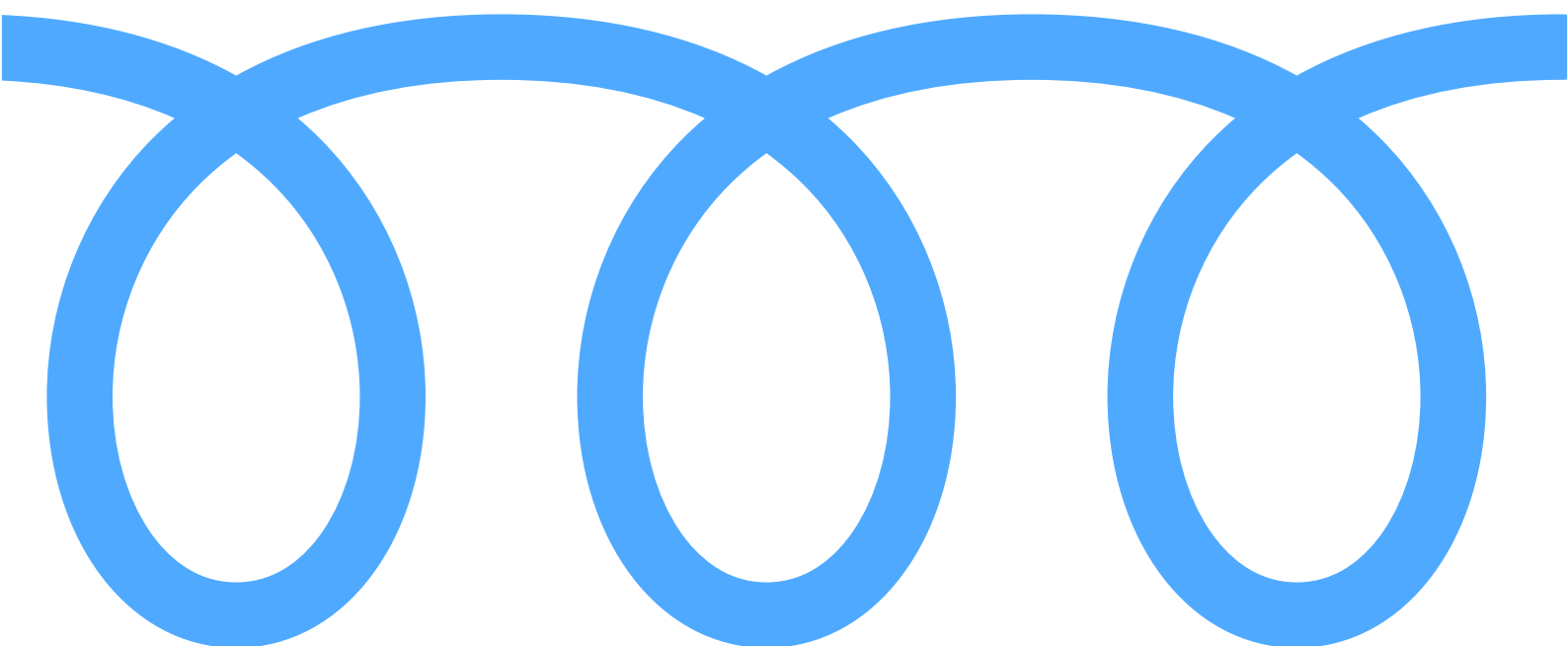
⁴ Dalhuisen, C., Aarnink, A., Van Kalmthout, J., & Van Eldert, P. (2023). Gevolgen van de energiecrisis voor sportverenigingen. Mulier Instituut.

Verbreed maatschappelijke oriëntatie

Om de vitaliteit van sportverenigingen te verbeteren kan de gemeente verenigingen ondersteunen bij het verbeteren van hun maatschappelijke oriëntatie. Het lokale sportakkoord kan hiervoor mogelijkheden bieden. De meerderheid van de verenigingen is niet of matig maatschappelijk actief, maar een deel heeft wel de intentie om meer maatschappelijk actief te worden.

Vanuit haar sportbeleid kan de gemeente samenwerking tussen partijen stimuleren. Zinvol is om te kijken naar partijen waar sportverenigingen een samenwerking mee aan zouden willen gaan, zoals jeugdorganisaties. Daarnaast hebben verenigingen interesse in deelname aan sportstimuleringsprojecten, zoals de Capelse Sportweek, schoolsport en de Nationale Sportweek. Ook op deze interesse kan de gemeente inspelen. Als organisaties zich op meer verschillende doelgroepen richten, kan dat ook de sportdeelname in de gemeente Capelle aan den IJssel vergroten.

Daarnaast kunnen verenigingen door samen te werken kosten, inkomsten en vrijwilligers delen. Bijvoorbeeld door samen activiteiten te organiseren en de accommodatie samen te benutten.

Bijlage 1 – Methodiek

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop verenigingen een score krijgen.

De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten halen. Ze scoren een onvoldoende wanneer ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijke activiteit. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten halen. Ze scoren onvoldoende als ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen halen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan bijvoorbeeld drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (> 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Bijlage 2 – Responsoverzicht

Tabel B2.1

Responsanalyse sportverenigingen naar grootte

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
T/m 100 leden	24	52	11	55
Meer dan 100 leden	22	48	9	45
Totaal	46	100	20	100

* Op basis van gegevens van de gemeente Capelle aan den IJssel.

Tabel B2.2

Responsanalyse sportverenigingen naar type sport

	Populatie*		Responsgroep*	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	27	59	11	55
Buitensport	18	39	9	45
Beide	1	2	0	0
Totaal	46	100	20	100

* Op basis van gegevens van de gemeente Capelle aan den IJssel.

Amilia Aarnink
a.aarnink@mulierinstituut.nl

Angelina Gómez Berns
a.gomezberns@mulierinstituut.nl

Janine van Kalmthout
j.vankalmthout@mulierinstituut.nl